

SLOVENSKÝ JAZYK A SLOVENSKÁ LITERATÚRA NA ŠKOLÁCH S VYUČOVACÍM JAZYKOM MAĎARSKÝM

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Slovenský jazyk, ako druhý jazyk popri materinskom jazyku žiakov, je špecifickým predmetom v školách s vyučovacím jazykom maďarským. Má nielen významné a osobitné miesto, ale aj výrazne odlišnú funkciu od ostatných cieľových jazykov (cudzích jazykov), ktoré sa na školách vyučujú. Slovenský jazyk je dorozumievacím jazykom občanov maďarskej národnosti v styku s ostatnými občanmi v Slovenskej republike. Spoločenskou požiadavkou je preto aktívne zvládnutie slovenského jazyka. Genealogicky a typologicky sa však odlišuje od materinského jazyka žiakov. Aj výber metód, foriem a prostriedkov vyučovania je odlišný od vyučovania materinského jazyka a riadi sa princípmi vyučovania cudzích jazykov.

Vyučovanie slovenského jazyka v stredných odborných školách s dvojročným štúdiom významnou mierou prispieva k všestrannej príprave žiakov na život. Žiaci sa zdokonaľujú v rečovej komunikácii spojenej s ich spoločenským a pracovným prostredím.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- si uvedomujú kultúrnu a jazykovú pestrosť v rámci Európy a sveta a v rámci jednotlivých sociálnych prostredí,
- dospievajú k chápaniu odlišností v multikultúrnom prostredí, k tolerancii prostredníctvom významu jazyka pre národnú kultúru,
- si upevňuje komunikačné spôsobilosti – písať, počúvať, hovoriť,
- si zdokonaľuje čitateľskú gramotnosť, a to tak ako pri vecnom, tak aj umeleckom texte.

ŠPECIFICKÉ CIELE PREDMETU

1 Ústna a písomná komunikácia

Žiaci

- vedia ústne a písomne komunikovať v štandardných sociálnych situáciách s použitím náležitej slovnej zásoby,
- používajú informácie z rozličných zdrojov,
- aplikujú základné pravidlá slovenského pravopisu,
- pri ústnom prejave využívajú mimojazykové prostriedky.

2 Počúvanie a čítanie s porozumením

Žiaci

- dokážu porozumieť počutému textu,
- plynulo čítajú súvislý vecný a umelecký text,
- dokážu porozumieť obsahu vecného a umeleckého textu,
- dokážu sa orientovať v jednoduchých informačných textoch,
- si dokážu zapamätať potrebné fakty a vedia ich reprodukovať.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Žiaci dosiahnu požadovaný výkon po absolvovaní učebného odboru.

Základné jazykové kompetencie	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy (Odporúčame zaviesť v 1. ročníku)	Tematické zameranie rozvoja komunikačných schopností
<p>1 Schopnosť interaktívne využívať jazyk</p> <p>1.1 Vedieť komunikovať</p>	<p><i>Žiak:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - dokáže riešiť štandardné sociálne situácie v rámci komunikačných tém (reštaurácia, obchod, lekárska ambulancia). - vie požiadať o informáciu - poskytnúť informáciu, - vie opísať svoj domov a jeho zariadenie, - vie vyjadriť spokojnosť alebo nespokojnosť v súlade s komunikačnou situáciou. - vie správne používať základné predložkové väzby a slovesné väzby. 	<ul style="list-style-type: none"> - komunikačná situácia - dialóg - pravidlá slovenskej výslovnosti - jazyková norma 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rodina a medziľudské vzťahy 2. Byt - bývanie, domov 3. Zdravie a zdravotná starostlivosť 4. Nákupy a služby

Základné jazykové kompetencie	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematické zameranie komunikačných schopností
<p>1 Schopnosť interaktívne využívať jazyk</p> <p>1.1 Vedieť sa vyjadrovať písomne</p>	<p><i>Žiak:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>vie používať prekladový slovník,</i> - <i>vie napísať obsah prečítaného článku,</i> - <i>vie opísať predmet a osoby,</i> - <i>vie vyplniť poštové tlačivá,</i> - <i>vie tvoriť správne tvary podstatných mien a slovies.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - pravidlá slovenského pravopisu - prekladový slovník - časovanie slovies 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rodina a medziľudské vzťahy 2. Byt - bývanie, domov 3. Zdravie a zdravotná starostlivosť 4. Nákupy a služby

Základné jazykové kompetencie	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematické zameranie komunikačných schopností
<p>1 Schopnosť interaktívne využívať jazyk</p> <p>1.1 Vedieť sa vyjadrovať písomne a ústne</p>	<p><i>Žiak:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>vie tvoriť rôzne typy viet,</i> - <i>vie napísať pozvánku, blahoželanie, ospravedlnenie,</i> - <i>vie napísať osnovu prečítaného textu,</i> - <i>vie napísať rozprávanie o svojich zážitkoch,</i> - <i>vie používať interpunkciu v jednoduchých vetách,</i> - <i>vie správne napísať vybrané slová a prípony podstatných mien a vlastné podstatné mená.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - pravopis vlastných podstatných mien - úvod, jadro, záver 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rodina a medziľudské vzťahy 2. Byt - bývanie, domov 3. Zdravie a zdravotná starostlivosť 4. Nákupy a služby

OBSAHOVÝ ŠTANDARD

I. Komunikácia a sloh (počúvanie s porozumením, čítanie a písomné vyjadrovanie) (Odporúčame zaviesť v 1. ročníku)	
Komunikačné zámery	
Nadviazanie kontaktu s osobami hovoriacimi po slovensky	Pozdravy, oslovenia, poďakovanie, predstavovanie, požiadanie o informáciu, pozvánka, ospravedlnenie. Blahoželenie. Dialogy v bežných životných situáciách - na pošte, v obchode, u lekára.
Zaujatie stanoviska	Správne formulovať informáciu, sformulovať ospravedlnenie, napísať objednávku.
Vyjadrenie vôle a pocitov	Poskytnutie informácie v súlade so spoločenskými zásadami komunikácie. Požiadat' o pomoc, vyjadriť prosbu.
Vyjadrenie duševných pocitov a nálady	Vyjadriť spokojnosť, nespokojnosť.
Opísanie javov, predmetov, osôb	Jednoduchý opis.

Pojmové okruhy	
Vyjadrenie vlastníctva a vlastníka	Používanie privlastňovacích zámen vo vetách.
Vyjadrenie priestorových vzťahov	Miesto a vzdialenosť.
Vyjadrenie časových vzťahov	Dáta, termíny.
Vyjadrenie kvalitatívnych vzťahov	Postava, farby.
Vyjadrenie kvantitatívnych vzťahov	Počet, množstvo.
Vyjadrenie logických vzťahov	Priradenosť, podradenosť.
Vyjadrenie modality	Potreby, možnosti.
Vyjadrenie vzťahu hovoriaceho k deju	Uvažovanie, presvedčenie, znalosť, prekvapenie.
Jazykové a mimojazykové prostriedky	Základná slovná zásoba slovenského jazyka, správna výslovnosť slovenských hlások.

Čítanie	Hlasné a tiché čítanie s porozumením umeleckých a vecných textov.
----------------	---

Tvorba dialógov a súvislých jazykových prejavov	
Štylizácia a kompozícia	Členenie slohových útvarov na úvod, jadro a záver. Zostavenie osnovy prečítaných článkov. Štylistické prostriedky - opis.
Ústne a písomné formy spoločenského styku	Zoštylizovanie blahoželaní, poďakovania. Poskytnutie informácie v súlade so spoločenskými zásadami komunikácie. Vyplnenie poštových tlačív.
Zážitkovo-dejové prejavy	Dialóg - dialógy v bežných životných situáciách - na pošte, v obchode, u lekára.
	Rozprávanie s prvkami opisu.
	Reprodukcia prečítaného článku na základe osnovy.
Hodnotiace prejavy	Charakteristika literárnej postavy
Náučné prejavy	Reprodukcia opisu predmetu a osoby.
Administratívne prejavy	Program podujatia.

Tematické zameranie rozvoja komunikačných schopností	
1. Rodina a medzil'udské vzťahy	Naša rodina, členovia rodiny, rodina a príbuzenské vzťahy, deľba medzi členmi rodiny, konflikty a problémy v rodine, spoločne prežité chvíle.
2. Byt - bývanie, domov	Byt a bývanie, časti a zariadenie bytu. Vonkajšie prostredie. Opis detskej izby.
3. Zdravie a zdravotná starostlivosť	Starostlivosť o zdravie. Zdravá životospráva. Osobná hygiena. U lekára.
4. Nákupy a služby	Tradičné a moderné možnosti nakupovania. V reštaurácii.

II. Jazyková komunikácia		
Morfológia	Slovné druhy – ohybné	Podstatné mená - skloňovanie podstatných mien, pravopis vlastných podstatných mien.
		Tvorenie a používanie slovesných tvarov.
		Slovesné časy a spôsoby.
		Používanie zvratných zámen sa, si.
	Pravopis	Základné pravidlá písania i, í/y, ý.
		Rytmické krátenie - výnimky.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Žiaci dosiahnu požadovaný výkon po absolvovaní učebného odboru.

Základné jazykové kompetencie	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy (Odporúčame zaviesť v 2. ročníku)	Tematické zameranie komunikačných schopností
<p>1 Schopnosť interaktívne využívať jazyk</p> <p>1.1 Vedieť komunikovať</p>	<p><i>Žiak:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>vie formou telefonického rozhovoru objednať cestovný lístok,</i> - <i>dokáže požiadať o informáciu - poskytnúť informáciu,</i> - <i>vie tvoriť jednoduché vety,</i> - <i>vie používať správne tvary zámen – vykanie v slovenskom jazyku,</i> - <i>vie vytvoriť rozprávanie na zadanú tému.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>komunikačná situácia, dialóg</i> - <i>pravidlá slovenskej výslovnosti</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cestovanie 2. Životný štýl mladých 3. Človek a príroda 4. Kultúra a umenie

Základné jazykové kompetencie	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematické zameranie komunikačných schopností
<p>1 Schopnosť interaktívne využívať jazyk</p> <p>1.1 Vedieť sa vyjadrovať písomne</p>	<p><i>Žiak:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vie tvoriť jednoduché vety, - vie napísať úradný list a súkromný list, - vie zoštylizovať žiadosť a životopis, - vie napísať rozprávanie na zadanú tému, - vie napísať charakteristiku filmového hrdinu alebo literárnej postavy, - vie správne používať zámená v liste. 	<ul style="list-style-type: none"> - komunikačná situácia, dialóg - štylizácia a kompozícia - úvod, jadro, záver - pravopis zámen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cestovanie 2. Životný štýl mladých 3. Človek a príroda 4. Kultúra a umenie

Základné jazykové kompetencie	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematické zameranie komunikačných schopností
<p>1 Schopnosť interaktívne využívať jazyk</p> <p>1.1 Vedieť sa vyjadrovať písomne alebo ústne</p>	<p><i>Žiak:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - dokáže tvoriť rôzne typy viet, - vie používať interpunkciu v jednoduchej vete, - vie napísať žiadosť, - vie vyplniť rôzne dotazníky, - vie napísať osnovu textu, - vie správne tvoriť a používať tvary zámen, - vie používať jazykové slovníky a príručky. 	<ul style="list-style-type: none"> - pravidlá slovenského - pravopisu - pravopis zámen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cestovanie 2. Životný štýl mladých 3. Človek a príroda 4. Kultúra a umenie

OBSAHOVÝ ŠTANDARD

I. Komunikácia a sloh (počúvanie s porozumením, čítanie a písomné vyjadrovanie) (Odporúčame zaviesť v 2. ročníku)	
Komunikačné zámery	
Nadviazanie kontaktu s osobami hovoriacimi po slovensky	Zoznamovanie sa, rozlúčenie, prosba, poďakovanie. Dialógy v bežných životných situáciách pri cestovaní, pri návšteve kina, divadla.
Zaujatie stanoviska	Správne zoštylizovať súkromný a úradný list, žiadosť.
	Vedieť napísať životopis a vyplniť dotazník.
Vyjadrenie vôle a pocitov	Vyjadriť prosbu a želanie.
Vyjadrenie duševných pocitov a nálady	Vyjadriť sympatie, antipatie.
Opísanie javov, predmetov, osôb	Opis predmetu, opis a charakteristika osoby. Jednoduchý opis.

Pojmové okruhy	
Vyjadrenie vlastníctva a vlastníka	Používanie privlastňovacích zámen vo vetách.
Vyjadrenie priestorových vzťahov	Miesto, poloha, vzdialenosť.
Vyjadrenie časových vzťahov	Termíny, dáta, časová následnosť deja.
Vyjadrenie kvalitatívnych vzťahov	Postava, tvar, materiál.
Vyjadrenie kvantitatívnych vzťahov	Počet, množstvo, porovnávanie počtu.
Vyjadrenie logických vzťahov	Priradenosť, podradenosť, odporovanie.
Vyjadrenie modality	Nutnosť, možnosť.
Vyjadrenie vzťahu hovoriaceho k deju	Uvažovanie, presvedčenie, znalosť, prekvapenie.
Jazykové a mimojazykové prostriedky	Podstatné mená, slovesá, prídavné mená a zámená. Správna výslovnosť slovenských hlások.

Čítanie	Hlasné a tiché čítanie s porozumením umeleckých a vecných textov.
----------------	---

Tvorba dialógov a súvislých jazykových prejavov	
Štylizácia a kompozícia	Zostavenie osnovy prečítaných článkov. Členenie jazykových útvarov na úvod, jadro a záver. Štylistické prostriedky opisu a charakteristiky.
Ústne a písomné formy spoločenského styku	Zoštylizovať súkromný a úradný list, žiadosť. Vedieť napísať životopis. Vyplniť rôzne dotazníky.
Zážitkovo-dejové prejavy	Dialógy v bežných životných situáciách – na železničnej stanici, v kine, v divadle.
	Rozprávanie s prvkami opisu.
	Reprodukcia prečítaného článku pomocou otázok.
Hodnotiace prejavy	Charakteristika literárnych postáv.
Náučné prejavy	Reprodukcia prečítaných textov z učebnice.
Administratívne prejavy	Program podujatia.

Tematické zameranie rozvoja komunikačných schopností	
1. Cestovanie	Cestná, železničná, letecká a lodná doprava. Dopravné prostriedky. Nákup cestovných lístkov. Cestovný poriadok. Požiadanie o informáciu – odchod a príchod autobusov, vlakov.
2. Životný štýl mladých	Správanie mladých, móda, vzdelávanie, využívanie internetu, drogová závislosť.
3. Človek a príroda	Prírodné krásy SR. Vandalizmus, znečisťovanie životného prostredia. Národné parky, chránené oblasti. Zoologické a botanické záhrady – ohrozené rastliny a zvieratá.
4. Kultúra a umenie	Noviny a časopisy. Rozhlas a televízia. Filmové a divadelné umenie. Kultúra správania – správanie v divadle, na koncertoch, na výstavách. Rozhovory – nákup vstupeniek na kultúrne podujatia.

II. Jazyková komunikácia		
Morfológia	Slovné druhy – ohybné, neohybné	Prídavné mená – skloňovanie prídavných mien.
		Zámená – používanie osobných a privlastňovacích zámen vo vetách.
		Príslovky – používanie prísloviek vo vetách.
		Číslovky – tvary základných a radových čísloviek.
	Pravopis	Písanie i,í/y,ý v rôznych tvaroch zámen, prídavných mien a čísloviek